

PRAKTIKRAPPORT

Praktikplats: Sveriges ambassad i Prag

Period: 2010-09-06 - 2011-01-21 (20 veckor)

Omfattning: Heltid

Handledare: Rolf Ericsson, Ambassadråd

Telefon: +420 220 313 226

E-post: rolf.ericsson@foreign.ministry.se

Verksamheten och dess organisering

På Sveriges ambassad i Prag arbetar 11 personer, varav fyra utsända från utrikesdepartementet och en utsänd försvarsattaché från försvarsmakten. Ambassaden arbetar med diplomati med bilateral inriktning samt konsulär verksamhet under ledning av UD. Verksamheten är inriktad på att följa och rapportera om tjeckisk EU-politik samt utvecklingen vad gäller inrikes- och utrikespolitik. Men också att främja samarbeten inom EU. Vidare arbetar ambassaden med handelsfrämjande och att verka för att utveckla Sverige bilden i Tjeckien.

Majoriteten av de anställda arbetar med administrativa eller konsulära frågor. Ambassadören är ansvarig för ambassadens verksamhet samt är Sveriges representant i Tjeckien. Det innebär förutom en hel del organisatoriskt ansvar även mycket representation på olika typer av tillställningar. Försvarsattachén och hans assistent arbetar främst med det samarbete som Sverige har med Tjeckien över leasingen av JAS Gripen-plan. Ambassadrådet är ansvarig för den politiska och ekonomiska rapporteringen samt Sverige främjande insatser på press-, informations- och kulturområdet. Övrig personal arbetade med konsulära ärenden, översättning, information, administration, ekonomi samt lokalvård.

Jag arbetade framförallt i samarbete med ambassadrådet som var min handledare men också en del med ambassadens kultur- och informationshandläggare/översättare. Jag arbetade överhuvudtaget inte med den konsulära delen av ambassadens verksamhet.

Mina arbetsuppgifter

Mina arbetsuppgifter på ambassaden var väldigt varierande och har berört de flesta verksamhetsområden, bortsett från den konsulära och mer administrativa delen. Mycket av tiden gick till EU-rapportering och deltagande på briefingar. Inför varje ministermöte eller rådsmöte håller ministerierna s.k. briefingar där de presenterar de tjeckiska ståndpunkterna inför de olika dagordningspunkterna. Ambassaden rapporterar sedan hem till relevanta departement.

Jag fick även möjligheten att själv skriva ett par större rapporter med djupare analyser. Det fungerade oftast som så att jag fick skriva ett utkast till en rapport som min handledare sedan kom med synpunkter på, varefter jag fick möjlighet att arbeta vidare lite med dokumentet innan de skickades in till UD (det rörde sig oftast om mindre ändringar). Den första rapporten jag skrev var en ekonomisk analys som i regel görs två gånger per år. Syftet med rapporten är att ge en kort men heltäckande bild av den ekonomiska situationen i landet. Rapporten omfattade ämnen som produktion, handel, inflation, arbetslöshet och budget. Den mest omfattande rapport jag skrev under min tid på ambassaden var den årliga människorättsrapporten. Utlandsmyndigheterna gör varje år en sammanställning över människorättsituationen i stationeringslandet under innevarande år. Dessa publiceras sedan på regeringens hemsida för mänskliga rättigheter. Jag fick fullt ansvar för att skriva rapporten, som är väldigt bred ämnesmässigt och kräver mycket arbete. Förutom att ta del av rapporter från olika internationella organ så ingick det även att träffa och intervjua människorättsorganisationer i landet. Avslutningsvis så fick jag möjligheten att skriva ett eget fördjupningsarbete och jag valde att skriva om Tjeckiens nya antikorruptionsprogram som nyss godkänkts av reageringen.

En viktig del av ambassadens arbete är handelsfrämjande och främjande av Sverige-bilden. Jag fick möjlighet att delta i projekt för näringslivsfrämjande som ambassaden hade i samarbete med Exportrådet. Sverige-främjandet i en mer kulturell betydelse var jag framförallt involverad i genom ett reportage om Sverige som gjordes för tjeckisk public-service TV. Min uppgift vara att hjälpa

regissören med att få kontakt med organisationer och företag i Sverige som var intressanta för reportaget.

Under det halvåret jag befann mig i Prag så genomfördes ett stort antal konferenser där tjeckiska ministerier eller andra ambassader var involverade. Ytterligare en del av mina arbetsuppgifter var att bevaka konferenser för ambassadens räkning.

Det ingick även i mina arbetsuppgifter att hjälpa till att besvara förfrågningar från tjeckiska myndigheter. Det rörde sig om allt från det svenska systemet för trafikböter till valresultaten från de senaste riksdagsvalen.

Sammanfattning av mina erfarenheter

Mina erfarenheter från min tid som praktikant på Sveriges ambassad i Prag är väldigt positiva och jag måste säga att praktiken överstigit mina förväntningar. Förutom att jag fick en otrolig kunskap och insikt i tjeckisk politik så lärde jag mig mycket om hur svensk utrikespolitik bedrivs och arbetet på en mindre ambassad i ett annat EU-land.

För mig har EU varit det enskilt viktigaste området vad gäller tillgodogörande av kunskap. Eftersom mycket tid och energi går till rapportering om Tjeckiens positioner i olika förhandlingar inom EU så har min kunskap om unionen ökat dramatiskt under min tid här. För att kunna hänga med och skriva bra rapporter så behövde jag sätta mig in i aktuella EU-frågor och EU-strukturen snabbt. Det jag lärt mig här har varit från ett litet annat perspektiv än de kurser jag läst om EU på universitetet, mer ”nedifrån” och mer fokus på de enskilda frågorna och hur förhandlingarna utvecklas. Jag upplever att det har gett mig ett bra komplement till den mer teoretiska, ”uppifrån” analys av EU som jag främst kommit i kontakt med under mina studier.

Ett annan viktig kunskapskälla under min praktiktid, som inte ska underskattas i sammanhanget, är tillgången till alla de rapporter som dagligen skickas ut från UD och andra ambassader. Dessa rapporter gav mig fördjupade kunskaper om politiska frågor som är relevanta i andra länder, men också hur olika dagsaktuella händelser analyseras och tolkas inom ramen för det svenska UD.

De arbetsuppgifter jag fick var i högsta grad relevanta för min utbildning och jag upplever att jag fick använda de kunskaper som jag har tillgodogjort mig under mina studier i statsvetenskap. Dessutom gav mig praktiken väldigt mycket ny kunskap genom arbetet med ekonomisk och politisk analys i praktiken. Perspektiv och förhållningssätt till olika frågor tenderar ju att skilja sig en hel del mellan den akademiska världen och myndigheters arbete.

Jag upplever att jag fick ett otroligt bra mottagande på arbetsplatsen. Både min handledare och ambassadören hade en bra inställning till praktikanter och jag fick vara delaktig i mycket av det som skedde under tiden jag var på plats. De har varit väldigt måna om att jag ska få insikt i de olika områdena politik, kulturfrämjande samt näringslivsfrämjande. Jag fick dessutom arbeta självständigt med egna uppgifter, vilket jag upplevde var mycket lärorikt. Under min praktikperiod hade jag en god relation till min handledare och vi hade en enligt mig en bra dialog, med i princip dagliga avstämningar. Jag upplever att de värderade de insatser som jag gjorde och intresserade sig för de rapporter jag skrev. Jag jobbade mycket själv och fick ett eget ansvar för att lösa uppgifter (även om jag såklart hade möjlighet att ställa frågor), vilket kan jämföras med andra praktikanter jag talat med som har haft ett närmare samarbete med sin handledare som i princip inneburit att de gör allt tillsammans. Det finns såklart för och nackdelar, men jag tror att det arbetssätt vi hade passade mig väldigt bra och jag upplever att jag ändå blev tillräckligt insatt i det som skedde på ambassaden.

Eftersom jag redan innan jag fick min praktikplats planerat att skriva min uppsats inom ämnet korruption i f.d. kommunistländer som nu har EU-medlemskap, så gav praktikplatsen mig ytterligare en koppling till mina studier. Under min tid på ambassaden fick jag möjlighet att göra ett eget fördjupningsarbete och jag valde då korruption samt antikorrupsionsåtgärder i Tjeckien. Något som rent praktiskt och kunskapsmässigt gynnat förarbetet för min kommande masteruppsats.

Reflektioner kring praktikplatsen

Det som fascinerat mig under min tid här har bl.a. varit hur samarbetet och koordineringen mellan EU-länder fungerar i praktiken samt hur viktigt detta är för att EU-maskineriet ska gå runt. Framförallt hur mycket resurser från de enskilda medlemsstaterna som går till samordning

och bevakning av övriga medlemsstaters utgångspunkter i förhandlingarna. Men också hur formuleringen av positioner går till och hur samarbetet inom ramen för EU utvecklas och fördjupas. Många av de frågor som tas upp på de olika ministermötena är väldigt smala och begränsade (t.ex. minns jag en punkt om skydd av fladdermöss...). Även ett relativt EU-skeptiskt land som Tjeckien, som i de flesta forum betonar att mer makt inte ska flyttas över till Bryssel, tycks acceptera samarbeten på många av dessa mindre kontroversiella områden. Förutom i de riktigt stora frågorna, som exempelvis etablerandet av en ny stabiliseringsmekanism, så tenderar Tjeckien att stödja europeiska rådets slutsatser. Detta trots att den politiska ledningen ofta tycks ha en kritisk inställning till att EU får befogenheter på fler områden, även om den nya regeringen sedan ett halvår tillbaka gått ut och deklarerat att de ska bli en konstruktiv partner inom unionen. Det gav mig en bild av att de små, tekniska frågorna har en stor betydelse för en djupare integration av det europeiska samarbetet, parallellt med de lite större och mer kontroversiella politiska överenskommelserna.

En annan EU-relaterad iakttagelse som jag har gjort är att Sverige inte tycks bedriva något aktivt samarbete med Tjeckien för att påverka utgången av förhandlingar inom EU (i alla fall inte genom ambassadens kanaler vad jag är medveten om). Detta trots att länderna ligger nära varandra i många frågor och tycks ha samma grundläggande inställning till EU. Andra länder som exempelvis Danmark, lägger ner mycket tid och energi på att diskutera EU-frågor med berörda ministerier och utveckla samarbeten i specifika frågor.

En annan sak som jag slogs av under min praktiktid är hur mycket Sverigefrämjandet betonas inom utlandsmyndigheterna, både i termer av handelsfrämjande och mer abstrakta idéer om "nation branding", d.v.s. Sverige som ett varumärke. Främjandearbetet absorberar mycket resurser (både i termer av tid och pengar) och är en av de huvudsakliga prioriteringarna för ambassadernas verksamhet. En stor betoning är på att sprida en av Svenska institutet framtagna bild av Sverige och svensk kultur. Till skillnad från vad man kunde förvänta sig så är det alltså inte enbart realiseringen av ekonomiska eller politiska mål, utan värderingar och uppfattningar som prioriteras i den svenska utrikespolitiken. Snarare handlar det om spridandet av en mer generellt positiv Sverigebild hos befolkningen i andra länder, vilket inte kan sägas vara kopplat till konkreta utrikespolitiska intressen. Betoningen är istället på föreställningar och idéer. En annan aspekt av främjandet är fokuset på att gynna svenska företag och svensk export. Även i ett land som Tjeckien där Exportrådet finns representerade så har ambassaden

handelsfrämjande som en av sina huvuduppgifter. Mycket resurser går således till att skapa förutsättningar för svenska företag utomlands, vilket för tankarna till relationen mellan den svenska staten och marknaden. Att aktivt hjälpa svenska företag utomlands med offentliga resurser tycks alltså vara en prioriterad del av utrikespolitiken. Jag upplever att handelsfrämjandet fått en allt större betydelse inom utlandsmyndigheterna och att det också används som den främsta legitimeringen för en ambassads fortsatta existens i diskussionerna, så här i tider av ambassadnedläggningar.